

מתורתו של צדיק אביר יעקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, בביאור פשט מצוות התורה וענייני עבודת השי"ת שגלגלנו מכל ספריו הק'

פרשת עקב תשפ"ג

כל כך דלא הוה צדיקים גמורים, דכשקו צדיקים גמורים מלאכתן נעשית על ידי אחרים, וכשאינם צדיקים גמורים מלאכתן נעשית על ידן, והכא בעושיין ואין עושיין כי הדידי ניהו, דהיינו בין עושים רצונו של מקום כל כך ובין אין עושיין כל כך, על תרונהו אמרינן 'אספת דגג'. וד"ק: (לבונה זכה פרשת עקב)

יראת שמים תלויה ביד האדם

ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה את ה' וכי (דברים י ב). הנה לכאורה מלתא דתמיהא זו, דבאמרו מה ה' שאל מעמך כי אם ליראה, פשט הדברים הוא דיש כמה דברים שביד אדם לעשותם ויכול לעשותם, ולא שאל סמנו הקדוש ברוך הוא כי אם היראה, ולא שיק ביד האדם שום דבר לעשות לה זולת היראה, דזה דוקא לבדה תלויה ביד האדם, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות לג.) הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים:

(מחשוף הלבן פרשת עקב)

יראת שמים - מסירות נפש למצוות השי"ת

ואל תצל מפי דבר אמת עד מאד כי למשפטך יחלתי (תהלים קיט מג). כיון שמבקש מהקדוש ברוך הוא שיעזרהו שלא יחלש מלעסק בתורה, עכשו משלים שאלתו שיעזרהו הקדוש ברוך הוא לעמד על אמתות התורה בכל חלקי הפרד"ס לידע כל חלק על שרשו ואמתו. ובא בטענה נצחית עם ה' יתברך, דהקדוש ברוך הוא צוה לנו (דברים ו ה) 'ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך', דזהו עקר יראת ה' ואהבתו כשימסר אדם לבו ונפשו וממונו עליו יתברך, לא נשאר אחר זה כלום, ואומר לפניו יתברך, עכשו גלי ודוע לפניך שאני מוסר עצמי וממוני על אהבתך, ואיני מעכב מלמסר עצמי וממוני על אהבתך, וכיון שתכלית יראתך ואהבתך זה הוא, גם אתה גל יעני ואביטה תכלית תורתך, דמדה כנגד מדה, אני באתי עד תכלית, ואתה הודיעני עד תכלית:

וזהו ואל תצל מפי דבר אמת עד מאד, דהיינו הודיענו תורתך עד מאד, שיהי גם אני למשפטך יחלתי, דהיינו גמירתי בעצמי חק ולא יעבר שאם אצטרך למסר עצמי או ממוני לעשות בי משפטיך, אני מוסר עצמי באהבה רבה, וכיון שאני לא מנעתי מן דברי, גם אתה לא תמנע ממנו שום דבר מתורתך:

(שערי ארוכה אות ו)

תוספות: כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום שנאמר 'אספת דגג', ואם תאמר, והא לקמן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מוקמינן ליה. ויש לומר, דמיידי ודאי שעושים רצונו, אבל אין עושין כל כך דאינם צדיקים גמורים. ועוד יש לומר, דפליג ליה אהא דלקמן שבא לפרש מה בין עושין ואין עושין והכא בעושיין ואין עושין כי הדידי ניהו. עד כאן לשונם. מקשים העולם מה היא כונת ההוספות בתרוץ השני שתמצא:

כמה דרגות בצדיקים

ונהינא כד הוינא טליא אמינא בה מלתא, והוא דבתרצא קמא תרצו התוספות דמיידי הא דמוקי רבי שמעון בר יוחאי לקמן 'אספת דגג' באין עושין רצונו של מקום, בעושיין אבל אין עושין רצונו כל כך דאינם צדיקים גמורים, ובעל כרחו צריכים לפרש הכי, דאי לא תימא הכי אם כן במאי מוקים רבי שמעון בר יוחאי 'אלקחתי דגני בעתה', ותו מאי בין 'אספת דגג' ל'ועבדת את איביך', אלא ודאי דהכי קאמר, אם עושין רצונו של מקום כל כך דהוה צדיקים גמורים, מלאכתן נעשית על ידי אחרים, שנאמר 'עמדו ידים ורעו צאנכם', וכשאינם עושין רצונו כל כך דלא הוה צדיקים גמורים, הדגן איתיה, אבל מלאכתן נעשית על ידי עצמן, שנאמר 'אספת דגג'. וכשאינם עושין רצונו של מקום ליכא דגן, שנאמר 'אלקחתי דגני בעתה', ולא עוד אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידן, שנאמר 'ועבדת את איביך' וכי ברעב ובצמא' וכי, דלפי זה מתוקמי קראי כלהו, והיינו נמי דעתיה דרבי חנינא בר פפא דמוקי גם הוא 'אספת דגג' באינם עושים רצונו כל כך, וקרא ד'עמדו ידים' וכי בצדיקים גמורים, וקרא ד'אלקחתי דגני' וקרא ד'ועבדת את איביך' באינם עושים רצונו של מקום, ולפי זה רבי חנינא בר פפא ורבי שמעון בר יוחאי שוים הם:

רשב"י ורבי חנינא בר פפא נחלקו בביאור הכתובים

ובתרוצם בתרא כתבו, דיש לומר דהא דרבי חנינא בר פפא פליג אהא דרבי שמעון בר יוחאי, דרבי שמעון בר יוחאי עשה חלוק בין עושים רצונו של מקום כל כך דהוה צדיקים גמורים, לאינם עושים רצונו כל כך, לשיאינם עושים כלל, אבל רבי חנינא בר פפא מוקי 'אספת דגג' בעושים רצונו של מקום, בין הוה צדיקים גמורים בין הוה צדיקים שאינם גמורים, דהעקר הוא כיון דאיכא דגן תירוש ויצהר, אפלו הם בעצמם אוספים אותה, לא אכפת לו. וזהו שכתבו 'דפליג אהא דלקמן שבא לפרש מה בין עושין ואין עושין, דהיינו מה בין עושין רצונו של מקום כל כך דהוה צדיקים גמורים, לאין עושין רצונו

הקב"ה מרחם על השב בתשובה

ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך וגו' (דברים י ב). הקשה נראית לעין כל, וכמו שהקשו בגמרא (ברכות לג.) אטו יראה מלתא זוטרתיה היא. כי אין ביד אדם לעשות לקונו כי אם יראה ואהבה ולעשות מצותיו כמו שכתוב בפסוק הזה, ואם כן למה אמר כי אם:

השב בתשובה נפטר מעונש כרת ומיתה בחסד ה'

ואפשר לומר, דהנה אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ב"ר כא ו) אין ועתה אלא תשובה, משום דשיכא בכל [עת]. והנה יש עבדות שאדם חייב עליהם קריחות ומיתות, ועל ידי תשובה ויסורין נתפטר מן הכל וסר עונו וחטאתו תכפר (ויטא פו.). אך אם לא עשה תשובה בהכרח יגיע עליו כל משפט הכתוב. והאל יתברך מרב רחמנותו, אם עשה האדם תשובה פוטרו מכל דיני כרת ומיתה, וזה לפנים משורת הדין (ירושלמי סכת פ"ב ה"ו). וזהו שאמר ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה, כלומר, אם בא עמך ה' יתברך במשפט הכתוב, הרי אתה חייב בקריחות ומיתות, אמנם מרב רחמנותו יתברך פוטרך מכל זה, ולא שאל מעמך כי אם לעשות תשובה מיראה ואהבה, ובזה יסר עונך וחסאתך תכפר (ישעיהו ז ו):

(פיתוחי חותם פרשת עקב)

מלאכת הצדיקים נעשית ע"י אחרים

בגמרא [דברכות] דף ל"ה (ע"ב) נזה לשונה: רבי חנינא בר פפא רמי, כתיב (ישעיהו ב יא) 'אלקחתי דגני בעתה', וכתיב 'אספת דגג'. לא קשיא, כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, כאן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום. תנו רבנן, 'אספת דגג' מה תלמוד לומר, לפי שנאמר (ישעיהו סא ה) 'עמדו ידים ורעו צאנכם' וכי, ובזמן שאין עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי אחרים, שנאמר עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי עצמן, שנאמר 'אספת דגג', ולא עוד אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידן, שנאמר (דברים כח מה) 'ועבדת את איביך' וכי:

חידה שבועית:

מה מבאר רבינו מדוע אמרו חז"ל אין ועתה אלא תשובה? (נא לכתוב תשובה קצרה ומתומצתת!)

פתרונות יש לשלוח עד יום שלישי הקרוב, כמו כן נא לציין כתובת מדויקת וטלפון

למייל: 0774702681@gmail.com או לפקס 0774702681, יש לציין בראש הדף 'עבוד אביר יעקב'

שם הזוכה בסידור לשחידת מתיבתא בהוצאת עוז והדר:

הג הפסח:

הרב זאב יהודה אליאס מחיפה.

התשובה צריכה להיות מתוך ספרי מרן ה'אביר יעקב' זי"ע (או מתוך עלון זה) בין שולחי התשובות תיערך הגרלה על סידור לשחידת מתיבתא בהוצאת "עוז והדר".

